

[Transcript] Dagens Eko / Katastrofen på Gröna Lund - minut för minut

Emilia, vågar man gå på Tivoli nu och åka Beryodalbanan?
Grönalunds vd säger att allt är säkert, men hos folk finns det nog en oro kvar.
Och glädjen har nog försvunnit lite.
Det här är Dagens Eko med Karl Kadhammer.
I dag katastrofen på Grönalund, minut för minut.
Jag var där med min familj.
Vi tänkte att vi skulle åka dit, den här helgen, missommar helgen.
För vi tänkte att det kanske är lite mindre folk där.
Det är strax innan lunchtid söndag 25 juni.
Och vid stora scenen på Grönalund i Stockholm står Simon Andren.
Till vardags reporter på Sveriges Radio.
Med en dubbel espresso i handen och blickar upp mot den klassiska turkosblåa Beryodalbanan
Jetline.
Min familj går iväg för att åka traktionen Vilda Musen.
Jag tycker inte att det är så kul att åka karusella, jag tycker det är obehagligt.
Så jag stannar på marken.
De står i kö.
Och jag har tagit en bra position så att jag ska kunna se dem när de kommer åkandes.
Jag har då ett jättemärkligt ljud.
Det är svårt att beskriva, jag kanske aldrig glömde ljudet.
Det skramlar och låter som att man släpar nånting på asfalt.
Typ att man skrämmlar.
Kanske på asfalt. Typ att man släpar en container på asfalt.
Jag ser att Beryodalbanan Jetline, att det händer någonting med den som jag inte först först förstår.
En del av tåget har lossnat från rälsen.
Och hamnat bredvid och fortsätter köra framåt i hög fart.
Samtidigt som då också den här banan skruvar på sig lite åt olika håll.
Så det är som att en del av tåget har släppt och hänger fritt.
G-krafterna i den delen av tåget blir också mycket större så det blir en stor slungeffekt.
Och det smäller också kanske två-tre gånger höja. Samtidigt som det här tåget kör.
Då ser jag att en person flyger ut i tåget på hög höjd.
Och några sekunder senare så ser jag att en till person flyger ut i tåget.
Och då tänker jag först drömma jag och sen kommer jag på direkt att nej det gör jag inte.
Och då tänker jag, är det här vanligt? Händer sånt här?
Är det någonting avvikande med det här? Ja det här är verkligen.
Det här är inget normalt. Och då förstår jag att det är en fruktansvärd olycka som har skett.
Samtidigt kan man säga att de som är i tåget, deras skrik har överröstats av personer som står nere på marken bredvid mig.
Som också ser det jag ser. Så nu är det de skriken som hörs högre.
Och sen ser jag att en tredje person som faller och han faller inte så långt för han landar på spåren under honom.
Och många följer hans kamp från spåret upp mot en balk som är bredvid där han sätter sig.
För jag tror att han är orolig att han ska bli påkörd av kanske det egna tåget eller något annat tåg.
Det är väldigt förvirrat. Så därför flyttar han sig från spåren upp på en balk.

Och så sätter han sig där. Och jag ser att en person har lämnat tåget och hoppar över stängslet ut i området där jag står.

Och bara springer allt vad han har. Han var väl i chocka antar jag.

Sen så börjar ordningsvakten på gröna lund röra och springa mot den här olyckan.

Och efter en ytterligare någon minut så kommer det in en ambulans och även en brankår.

Samtidigt börjar personal försöka flytta ut personer mot ingången, alltså evakuera gröna lund.

Men då är det ju många som inte förstår alls vad det som har hänt.

De kanske har hört en smäll eller bara förstått att det rör sig ordningsvakten mot en plats där inne.

Men det kan ju betyda vad som helst. Jag ser några som tar en selfie framför räddningsinsatsen.

Typ lite grann som att det här verkar ha hänt någonting vi tar en selfie.

Förmodligen hade de då ingen aning vad det var som hade hänt där.

Det var en märklig syn och känsla och jag har då fått kontakt med min familj som tillsammans med mig.

Långsamt börjar röra oss mot utgången då.

Emilia, du var ju på gröna lund när själva parken öppnade för besökare att promenera runt i nu i måndags.

Men om vi backar till själva olyckan som inträffade där söndag den 25 juni.

Hur ovanligt är att sånt här händer?

Det är en dött så lyckad. Det är väldigt ovanligt.

Svedak som är den här myndigheten som granskar Tivoli men de säger att det här är extremt ovanligt.

Men samtidigt så har det ju hänt. 1997 var det en flicka som tog på ett kringresande Tivoli Sundsvall.

Efter att säkerhetsbygden precis hade gått upp.

Liseberg dagen efter olyckan då åkattraktionen Rainbow har värderade och slog i marken.

2008 var också en ganska allvarlig olycka på Liseberg där en attraction som heter Rainbow plötsligt följde ner mitt under åkturen.

Och där var ingen som dog men 18 personer fick föres till sjukhus och tre av de allvarligt skadade.

En 14-årig flicka har dött efter att den vangen har lossnat i en bergodalbana vid Tivoli friheden i Danska Århus.

Och sen som förra året var en flicka som dog efter att det har blivit fastklämd i en åkattraktion i Danska Århus.

Så det är ju ovanligt men det händer ju samtidigt också.

Och direkt efter att den här olyckan inträffat, vad händer då på platsen på Granna Lund?

Räddningstjänsten är på plats väldigt snabbt efter bara fyra minuter och de tar genast beslutet att börja utrymma parken.

Och den är utrymma på bara tio minuter så själva de första insatserna går väldigt snabbt och det säger räddningstjänsten själva att de fick väldigt bra hjälp av personalen på Granna Lund även om det upplevde som kaosit på platsen.

Och det kommer ambulanshelikopterar till platsen och räddningstjänsten tillkallar också specialutbild av personal som kan klättra för att det sitter ju fortfarande massa personer kvar i den här vangen.

Och det är ju nio personer totalt som första sjukhus, tre av dem är allvarligt skadade och så är det ju då en som har avlidit.

[Transcript] Dagens Eko / Katastrofen på Gröna Lund - minut för minut

Och totalt så är det ju fjorton personer i vangen så det är ju flera som sitter kvar som inte är skadade och de är väl kanske de som får sitta kvar längst.

Själva hela räddningsaktionen från Bärghalbanan tar ungefär 40 minuter tills räddningstjänsten har fått ner alla de som befann sig där.

Idag är en sorgens dag för Granna Lund. Vi har haft en väldigt allvarlig olycka i Bärghalbanan Jättlängd där en person har omkommit och nio personer har skadats.

Klockan 5 samma eftermiddag så håller Granna Lund en pressträff och där svarar de på frågor och de beklagar det som har hänt.

Här vet de ju inte så mycket egentligen men de säger såhär, en sån här sak får inte hända och det ska inte kunna hända.

De berättar att de håller stängt i minsta vecka och att polisen kan göra sin utredning och att man kan ta hand om de som har drabbats och anhöriga och ta hand om sin egen personal.

Man får ju komma ihåg att det är väldigt mycket unga människor som jobbar på Granna Lund som är de som arbetar med på i parken när det här händer.

De berättar också det som de vet om vad som har hänt.

Det vi vet är att främre delen av tåget delvis har spårat ur och tåget har stannat i mitten av banan med en vagn lutandes.

Och man har ju också sett bilder under dagen på jul som har ramlat ner från vagnen så de har ju helt enkelt bara lossnat.

Och de har fallit ungefär 7-8 meter där vagnen har stannat och befinner sig.

Men mycket mer än så här vet man ju inte där och då.

Granna Lunds vd är också mer aktuell på kvällen och säger lite samma sak att säkerhetsarbetet är det viktigaste för dem.

Från Granna Lund ska vara en plats där man kanske kan se trygg, säker, full av glädje, inte det som vi har upplevt här idag.

Och de säger också att de aldrig skulle öppna en attraktion om de inte var säkra på att de var säkra. Okej, de ska inte ha igång några berömdalbanor som inte är säkra men ändå händer det här.

Ja, det är där chocken hos Granna Lund också ligger. De är ju på den här pressträffen väldigt chockade förvånade över att det här ska kunna hända för att de säger att de tror på sitt säkerhetsarbete.

Och kommer det några vittnesmål från den här händelsen då?

Ja, en av personerna som sitter i vagnen där julen lossade, han berättar för flera medier att han har upplevt att den här färden när han får en början är extra skakig och extra ruckig.

Han hade åkt i Jetline bara någon timme innan, så han tycker att hela färden är ganska konstig. Och det är ju halvvägs in som vittnen berättar om ett såhär högt gnisslande ljud och folk börjar skrika, det är gnisslar och smäller och där börjar folk ramla ur vagnen.

Och en av dem är ju då Mikael Elmengard som blev, det blev en väldigt viral bild när man ser att han sitter i en röd tröja och klarar sig fast i den här balken som han lyckas klättra upp på efter han har fallit ur vagnen.

Jag har känner att jag slår till mot bröstet då, han lyckas få ta i balken så finns det där uppe. Jag hänger då med fötterna ner egentligen då, så håller jag på att falla ner också.

Men jag lyckas då ta grepp med händerna på andra sidan om balken och dra mig själv upp.

Och vad vet vi om läget för de andra som skadades då i den här händelsen?

Det är ju de nio personer som först är sjukhus och sex av dem är lindrigt skadade och skruvs ut

samma dag eller dagen efter.

Men det är tre personer som är allvarligt skadade och en av dem är Mikael's fru.

Hon har frakturer på båda sina ben och hon har också frakturer på handlederna och en käkfraktur.

Hon har brutna rea ben och hon har skrapshår på höger sida av ansiktet.

Hon har hel del blåmärken stått sådant som hon har fått skrapmärka på kroppen då.

Och nu påbörjas ju olika utredningar kring den här händelsen. Vad är det för några utredningar?

Polisen inleder ju sin utredning direkt om ibland de första på plats där, förutom räddningstjänsten.

Parken är ju utrymd på tio minuter och efter att räddningsinsatsen är över så påbörjar polisen sin utredning.

Initialt handlar det brottsrepresseringarna om vållandet till annans död, vållandet till kroppsskada och framkallande av fara för annan.

Och sen på måndag dagen efter så kommer statens havrikkommission till Grand Lund.

Först säger de att de bara ska kolla på olycksplatsen, men sen så bestämmer de sig också för att inleda en utredning.

Deras jobb är ju att utreda militära och civila olyckor, så det här är ju någonting som de borde utreda helt enkelt.

Och sen på torsdagen flera dagar senare så anmäler sig också Grand Lund själva till arbetsmiljöverket.

För de säger att det här är ju en traumatisk händelse för sina anställda, men också att de ju faktiskt riskerade att träffas av de här hjulen som följ från vagnen,

som är ju stora tunga grejer som följ från 7-8 meters höjd.

Och vad är status på de här utredningarna nu då? Hur ligger de till?

Men det kommer ju taget ganska lång tid. Åklagaren som är då chefare över polisutredningen hann sig att man fokuserar på två saker.

Varför vagnensporade ur och hur folk har kunnat trilla ut?

För Mikael Elmengart som jag har hört, han berättar ju att den här säkerhetsbygden som de spänner över knäna, den släpper plötsligt när vagnarna har stannat och det är därför de kan ramla ut.

Så det måste man också ta reda på varför det har hänt.

Och sen tittar åklagaren också på om det nu har begått sitt brott, vem är det som har begått det? Är det någon enskild person eller en organisation?

Och det beror lite på vad det är som har gått fel.

Men det kommer att ta tid för att polisen och Havari-kommissionen samarbetar ganska nära och det är ju Havari-kommissionen till exempel som har vagnarna och hjulen hos sig nu, så de gör en tekniska undersökningen just nu.

Och Havari-kommissionen säger att det kommer att ta 10-12 månader innan man vet vad som har hänt för de vill göra det här ordentligt. Så det kommer att ta ett tag innan vi vet exakt vad som hände.

Men vad är det vi vet nu redan då?

Jag går och kan utreda det till, bara uppe i Jetline för att vi vill se rälsen ovanifrån för att kunna se om det finns några spår där man försöker alltid när man...

John Alberg som är generaldirektör på Havari-kommissionen, han säger redan dagen efter olyckan är aktuellt att de har hittat en avvikelse.

Och det är ju att vagnen som har sparat ur två av de fränta hjulen har ju då lossat från sina infästningar i den här bärarmen som håller upp den.

Och Aftonbladet rapporterade några dagar senare att polisen har upptäckt en sprickbildning i en av julaökslarna på samma vagn, de som sitter kvar.

Det vet man inte om det fanns föreläfter olyckan, men det skulle ju kunna ha någonting att göra med olyckan.

Och vad händer nu då med den här Jetline?

Jag må själva parken öppnar och åka attraktionerna öppnar ju idag, men Jetline kommer vara stängd för resten av säsongen och framtiden för den kända bergudalbanan är väl oklart skulle jag säga.

Idag onsdag den femte juni öppnar Granalunds karuseller igen.

Och Granalunds vd Jan-Eriksson lovar i studio 1 att besökerna nu kan vara trygga.

Vi har arbetat igenom alla våra rutiner, besökerhetskontroller, vi har gjort ytterligare besiktningar av samtliga attraktioner och vi är stolt över vårt säkerhetsarbete.

Så vi ser att Granalund är en trygg och säker park, vi skulle aldrig öppna en attraktion utan att känna oss säkra med den.

Vi har roat Stockholm och andra i 140 år och vi ska göra det i minst 140 år till.

Ja Emilia, du var ju som sagt där när Granalund öppnade som promenadpark nu i måndags.

Hur mycket folk var det där?

När grindarna såg upp så var det 50-60-tal personer som hade tänkt gå in där.

Det var så märkligt för när de öppnade grindarna så var det ingen som vågade gå in först men plötsligt så gick alla samtidigt och alla gick till Jetline.

Där fanns det ett blomsterarrangemang och många hade ju med sig egna blommor som de gick fram och la.

Och det var en väldigt märklig stämning på Granalund, de som har varit där vet jag att det brukar vara tjursim och skrattande och skrikande barn och massa plingande attraktioner och musik överallt.

Men nu var det helt tyst och det är regnande och folk var lässna och det var väldigt mycket krisdödigare där på plats som helt enkelt tröstade folk en präst från Djurgårdskyrken och pratade med, vissa hade varit där när det hände, vissa ville komma dit för att de tycker om Granalund väldigt mycket.

Men det finns de som är osäkra på om de kommer åka igen, en av dem är 15-åriga Elina.

Ja, jag tror nog inte riktigt att jag skulle personligen vilja åka på ett tag, bara för att det känns liksom lite mer obehagligt än vad det brukar göra, liksom.

Det här är ju en sån här park som man i vanlig fall är för att ha roligt men nu är det en helt annan sak, mer typ sorvsätt och en andans mindre bra känsla.

Och idag då ska ju attraktionerna på Granalund öppna igen, förutom Jettline då.

Vad har Granalund gjort för att något liknande inte ska hända igen?

När man Granalunds vd, Jan-Erikson, säger att de har infört extra säkerhetsrutiner, de har ju redan säkerhetsrutiner men ännu fler och igår så testkörde de också alla attraktioner för att se att de verkligen, verkligen funkar.

Så han säger att han är nynn med säkerhetsarbetet och att han också ska åka allting idag, alla attraktioner som Granalund har.

Men på andra sidan så sa de ju också innan olyckan att de var nynn med sitt säkerhetsarbete.

Men vad är det som står på spel för Granalund nu?

Jag skulle väl säga att det är Granalunds överlevnad, för kommer inte folk och vågar åka hos dem så då finns ju inte parken kvar i det långa loppet, utan det handlar ju om att återbygga deras

förtroende.

Och hur har folks syn på till och med din påverkats efter det här?

Det är ju svårt att säga i stort, de som jag pratade med som var där på minnesstunden eller den här promenadparken i Mondas, där var det lite blandade känslor.

Många var ganska rädda för att åka, men samtidigt så är ju väldigt många som älskar Tivolin.

Det var en liten pojke där på fyra år som gick runt och pekade på alla saker han ville åka när parken öppnade igen, så det är nog ganska olika.

Tack, Emilia.

Tack.

Simon Andren, som bevittnade den tragiska olyckan, säger att han kommer besöka parken igen.

Ja, jag har ett stort behov av att få vara där igen för att se den här delen av åka attraktionen där olyckan skedde för att i mitt huvud kunna få klargöra vad det var som hände egentligen.

Det är fortfarande lite oklarhet i kring vad jag har sett, fast ni har sett allting.

Men några karuseller kommer Simon inte åka. Han stannar fortsatt på marken.

När det gäller att åka så kommer jag inte att göra det, och det som är lite lustigt här är att jag hade lite katastroftankar, eller vad man ska kalla det kring, sånt här innan.

Så på något märkligt sätt så blev jag kanske inte så förvånad som man skulle kunna bli med tanke på att det är väldigt ovanligt att sånt här sker.

Men mina barn kommer säkert åka sen när de blir lite äldre.

Och det var allt från Dagens Eko. Vi hör igen imorgon.

Programledare var Karl Kadehammar. Vi hörde Ekots reportrar Simon Andren och Emilia Auro och vi som producerade heter Katja Magnusson och Tavi Vickman.

Mejla oss gärna på Dagens Eko atsveysradio.se.